

Tångby biotopskyddsområde på fastigheten Tångby 1:9 i Ydre kommun

Länssstyrelsen Östergötlands beslut

Länssstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 11 § miljöbalken och 7 § förordningen om områdesskydd att Tångby, vars gräns har markerats i terrängen och på den till beslutet bifogade kartan (bilaga 1), ska utgöra ett biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

Den på kartan heldragna linjens innerkant utgör gränsen för det skyddade området. Arealen är 12,4 hektar.

Verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön får inte utföras inom biotopskyddsområdet.

Motiv för beslutet

I området finns det gott om gamla vidkroniga ekar med en värdefull kryptogamflora och i markskiktet finns hävdgynnad kärlväxtflora. Betesmarken och dess träd utgör livsmiljö för ett flertal rödlistade växt- och djurarter. Området behöver skötas med bete eller bete kombinerat med slåtter samt röjning av igenväxningsvegetation för att naturvärdena ska bevaras.

I det europeiska naturskyddsnätverket Natura 2000 klassas delar av biotopskyddet som naturtypen trädklädd betesmark (9070), fuktäng (6410) och silikatgräsmarker (8110).

Ydre kommuns naturvårdsprogram uppmärksammar området vid Tångby och dess höga naturvärden som kommunalt intresse (naturvärdesklass 3).

Syfte med biotopskyddet

Syftet med Tångby biotopskyddsområde är att bevara och vårda en värdefull betesmark med värdefull kärlväxtflora och andra arter knuta till naturbetesmarker, gamla ekar och andra trädslag.

Syftet ska nås genom att marken hävdas med årligt bete, eventuellt kombinerat med slåtter, vilket långsiktigt gynnar både natur- och kulturmiljövärdena. Brynmiljöer medbärande träd och buskar gynnas. Igenväxningsvegetation ska hållas undan så att det inte

2025-12-03

växer in i de grova trädens kronor samt skuggar ädellövträd eller värdefull markflora.

Biotopskyddsbestämmelser

Enligt miljöbalken 7 kap 11 § gäller att arbetsföretag som kan skada naturmiljön inte får utföras inom biotopskyddsområden. Exempel på arbetsföretag som kan skada naturmiljön inom biotopskyddsområdet Tångby är:

- skogsbruksåtgärder,
- användning av bekämpnings- eller gödselmedel,
- uppodling,
- upplag av skogs- och jordbruksprodukter,
- grävning, schaktning,
- vattentäkt eller dikning,
- markbearbetning,
- tippning av sten eller jordmassor,
- uppförande av bebyggelse och anläggningar,
- ledningsdragning,
- körning med motorfordon som gör skada på marken.

Enligt miljöbalken 7 kap. § 11 får Länsstyrelsen efter särskild underrättelse vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. De skötselåtgärder som behövs redovisas i bilaga 4.

Överenskommelser

Ägare och innehavare av särskild rätt till marken har lämnat skriftligt godkännande om bildande av biotopskyddsområdet på del av fastigheten Tångby 1:9.

Förvaltare

Naturvårdsförvaltare för biotopskyddsområdet ska vara Länsstyrelsen i Östergötland.

Skötsel

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 11 § miljöbalken samt 7 § förordningen om områdesskydd efter särskild underrättelse vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. Se bilaga 4 för skötselinstruktioner.

2025-12-03

Ordningsföreskrifter

Följande ordningsföreskrifter har med stöd av 22 § förordningen om områdesskydd och 7 kap. 30 § miljöbalken beslutats för detta biotopskyddsområde.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att:

1. Förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att borra, rista, gräva, hacka, spränga, måla eller liknande.
2. Skada vegetationen genom att gräva upp växter såsom ris och örter,
3. Göra upp öppen eld,
4. Framföra motordrivet fordon.

Övrigt

Inom biotopskyddet finns en starkströmsledning som ägs av E.ON. För åtgärder som kan skada naturmiljön så som beskrivet under rubriken biotopskyddsbestämmelser krävs dispens. För löpande skötselåtgärder i ledningsgatan se bilaga 4.

Inom området finns en gammal brunn som har tillhört den gamla herrgården. Skötsel av brunnen så som exempelvis säkerhetsåtgärder med plankor eller dylikt kan göras. Om det behövs kan även stängsel sättas upp runt brunnen. Vid en eventuell bortstängsling vid brunn behöver lantbrukaren göra ett blockändringsförslag i sin SAM-ansökan.

Vägarna som går genom objektet inkluderas inte i biotopskyddet. Avgränsningen har gjorts så att skötsel av vägar och eventuella vägdiken kan ske fram till 1 meter bortom bakslänt utan att intrång i biotopskyddet görs.

Ett äldre röjningsröseområde (L2012:1330) finns inom biotopskyddet, se karta i bilaga 5. Området är cirka 350x150 meter stort och består av ett 90-tal röjningsrösen och röjda ytor. Röjningsrösena har en diameter på 3-10 meter och en höjd på 0,2-1,2 meter. De är delvis kraftigt övermossade och oövertorvade. De stenröjda ytorna mellan röjningsrösen har mycket oklara begränsningar. I områdets nordnordvästra del finns några avslutande terrasskanter i slutningen mot sankare mark. I övrigt finns inga registrerade fornlämningar i området men detta är inte fullständigt utrett. Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen. Fornlämningar får inte rubbas, tas bort, grävas ut, täckas över, bebyggas, planteras eller på annat sätt ändras eller skadas. Skyddet gäller såväl de synliga lämningarna som de under markytan.

2025-12-03

Beslutet innebär ingen inskränkning av jakt i området. Dock får inga jakttorn uppföras under eller i direkt anslutning till E.ONs ledningar.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De höga naturvärdena inom biotopskyddsområdet dokumenterades i samband med ängs- och betesmarksinventeringen 2004. På markägarens begäran inventerades området även under 2023 av Länsstyrelsen för att se om det var ett lämpligt område för formellt skydd. Länsstyrelsen bedömer att för att de höga naturvärdena i området ska bevaras är det positivt att området få ett formellt skydd. I detta fall bedöms biotopskyddsområde vara en lämplig skyddsform.

Lämplig användning av markområde

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Tångby biotopskyddsområde är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av markområdet och överensstämmer med gällande översiktsplan. Området omfattas inte heller av någon detaljplan. En del av området ingår i riksintresse för kulturmiljövård Graby - Norrby.

Remiss

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till markägare, övriga berörda sakägare, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Ydre kommun, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen i Östergötland och Kinda-Ydre, Föreningen Östergötlands flora samt BirdLife.

Länsstyrelsen har fått svar från SGU, E.ON, Skogsstyrelsen och BirdLife.

SGU avstår att yttra sig.

E.ON framför att de inom och i anslutning till planerat biotopskyddsområde har lokalnätsledningar som består av mellan- och lågspänningsluftledningar, markförlagda lågspänningskablar samt en stolpstation. E.ON noterar undantag för ledningsägare under skötselåtgärd, vilket de är tacksamma för.

2025-12-03

De framför att underhåll på ledningarna måste kunna genomföras även efter att biotopskyddsområde har beslutats. Nödvändigt underhåll innefattar möjlighet att köra med maskiner till ledningen samt köra med maskiner i ledningsgatan i händelse av störning eller annat reparationsarbete. I detta ingår även att kunna utföra normal underhållsröjning inom en skogsgata på 8 meter för 10 kV luftledning och 4-6 meter för en 0,4 kV luftledning. Samt där utöver ta bort enstaka, för ledningen, farliga träd utanför skogsgatan. Om det ska ingå i biotopskyddet att kvarlämna fällda träd kan E.ON göra det under förutsättning att Skogsstyrelsen tar det fulla ansvaret för skogsskyddet. Alternativt att man flyttar gränsen av biotopskyddsområdet så att ledningsgatorna ej berörs.

E.ON vill även uppmärksamma att under eller invid ledningarna får inga jaktorn eller dylikt uppföras. Om marknivån under ledningen ändras måste kontakt tas med E.ON.

De framför även att biotopskyddsområdet inte heller får utgöra något hinder för åtgärder i samband med drift och underhåll av deras markkablar.

Om träd avverkas invid eller under kraftledningarna gäller särskilda bestämmelser. Innan arbete i ledningsområdet för lokalnät ska ledningsbevakning beställas via E.ONs kundsupport.

Under förutsättning att ovan restriktioner följs samt att E.ON inte drabbas av några kostnader så har de inget att erinra över bildande av biotopskyddsområdet.

Skogsstyrelsen ställer sig positiv till att området skyddas långsiktigt och tillstyrker att biotopskyddsområdet bildas enligt presenterat underlag. De anser att de föreslagna skötselåtgärderna bedöms vara ändamålsenliga för att uppnå bevarandemål och gynnsamt tillstånd för de arter som är knutna till trädklädd betesmark med beteshävd. Då området ligger inom blocklagd jordbruksmark och i mycket liten omfattning berör produktiv skogsmark, bedömer de att skogsbruket endast påverkas i ringa omfattning.

BirdLife Östergötland ser positivt på bildandet av biotopskyddsområdet som ett bra sätt att långsiktigt bevara och stärka de höga naturvärdena i ett äldre odlingslandskap. De anser att beslutshandlingen med föreskrifter och skötselåtgärder är väl genomarbetad och föreningen har inga kritiska synpunkter på innehållet.

2025-12-03

I handlingarna nämns huvudsakligen kärlväxter och några lavar samt enstaka insekter, mossor och svampar. I detta äldre kulturlandskap med både öppna och trädbevuxna naturbetesmarker finns säkert betydligt fler naturvårdsarter. De förstår att inga närmare inventeringar har gjorts och kanske heller inte kan prioriteras så högt. Fågelfaunan här kan innehålla ett flertal värdefulla och hänsynskrävande arter som göktyta, mindre hackspett, skogsduva, törnskata, entita, stare, buskskvätta med flera.

Hålträd, döda grenar och stående döda träd/högstubbar av både grova och klena dimensioner, variationsrika bryn och täta buskage av slån, nypon och liknande är viktiga inslag för en artrik både fågel- och insektsfauna. Det finns en risk att buskar hårt röjs eller försvinner vid starkt betestryck. Även stående död ved av klen dimension kan lätt bli styvmoderligt behandlat i en "välskött" betesmark. Det kan därför vara ett bra komplement att bland skötselåtgärderna skriva in att blommande buskar är en viktig struktur att gynna som täta buskage på lämpliga platser, inte bara i bryn, samt att spara/tillskapa stående död ved av klen dimension. En fågelinventering av utvalda arter vore dessutom önskvärd och kan bli ett värdefullt underlag för både eventuellt riktade åtgärder och för uppföljning av skötseln.

Remissynpunkter

Gällande **E.ONs** yttrande så har Länsstyrelsen gjort en del förtydliganden om vad som anses ingå i underhåll av ledningen och ledningsgatan. Länsstyrelsen ser därför inte ett behov av att exkludera marken där ledningen står från biotopskyddsområdet. Det har även gjorts förtydliganden om att det inte är tillåtet med jaktorn i eller i direkt anslutning till ledningsgatan samt att kontakt ska tas med E.ON ifall förvaltningen behöver genomföra arbete i eller i anslutning till denna.

Gällande **BirdLifes** synpunkter har tydliggörande gjorts kring att både blommande träd och buskar ska främjas generellt samt att klen stående död ved kan skapas. En fågelinventering har även lagts in som en möjlig skötselåtgärd.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

2025-12-03

Upplysningar

Beslutet ska enligt 7 kap 11 § miljöbalken gälla omedelbart även om det överklagas.

Beslut om ordningsföreskrifter för ett område ska gälla omedelbart även om de överklagas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövdingen Gunilla Svantorp med naturvårdshandläggaren Marika Sjödin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Marina Verbova, samhällsplaneraren Stanislav Ilic, länsjuristen Martina Willgert, handläggaren för jordbrukarstöd Anna Sandell och handläggaren för landsbygdsfrågor Matilda Hansen samt antikvarien Malin svarvar medverkat. Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

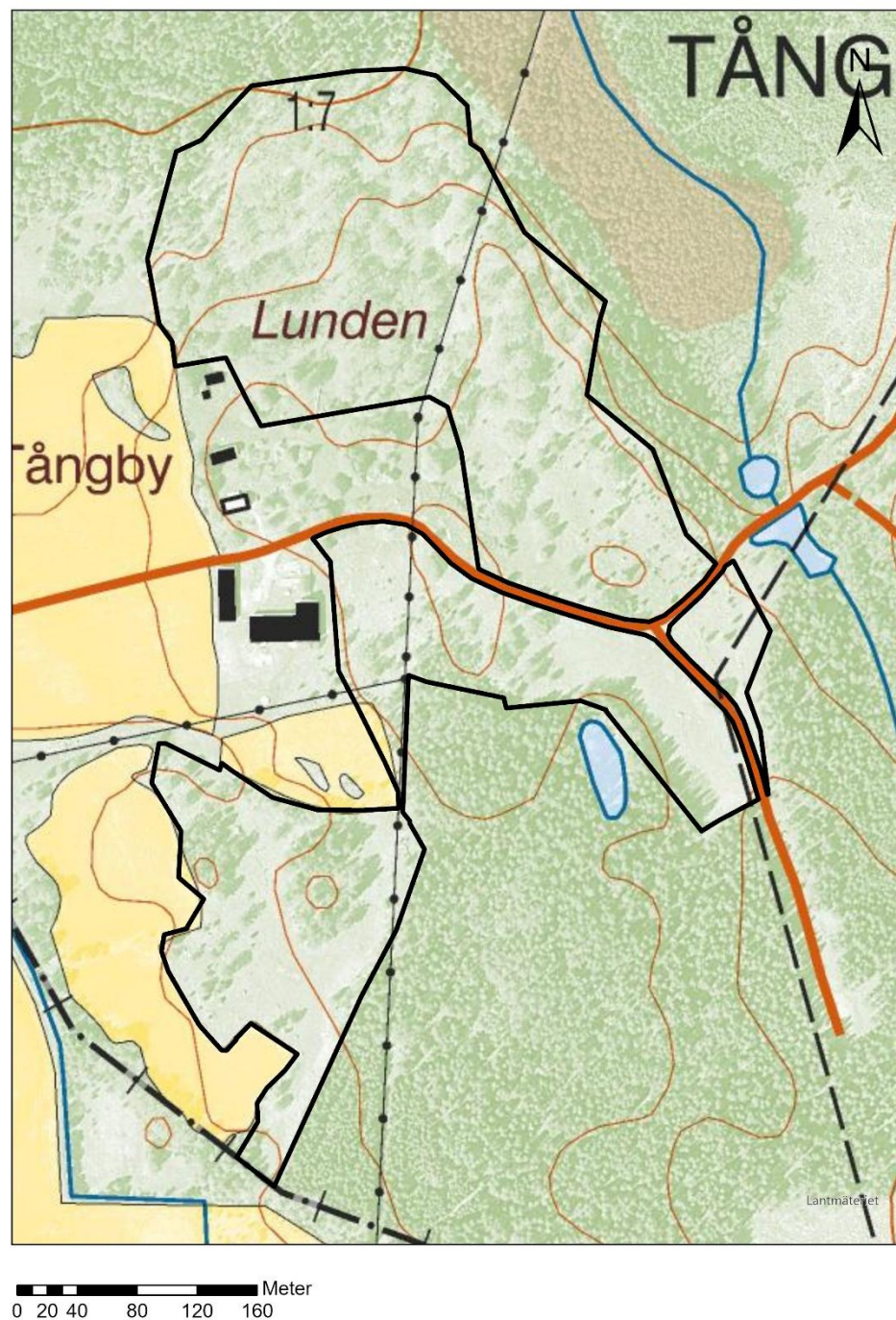
Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Beslutslista
2. Sändlista (finns hos Länsstyrelsen)
3. Hur man överklagar
4. Beskrivning och skötselåtgärder
5. Karta över kulturlämningar
6. Karta över naturtyper enligt Natura 2000

Bilaga 1, Beslutskarta

Karta 1. Beslutskarta tillhörande beslut om Tångby biotopskyddsområde på fastigheten Tångby 1:9, NVR-id 2066302. Biotopskyddsområdet är avgränsat med heldragen svart linje. © Lantmäteriet geodatasamverkan, © Naturvårdsverket.

Bilaga 4, Beskrivning och skötselåtgärder

Beskrivning

Vid Tångby, cirka tre kilometer sydost om Asby, ligger hagmarken vid Tångby som är bevuxen med ett relativt tätt skikt av till stor del grova hagmarksekar. I den norra delen av området finns tämligen mycket hasselbuskar. Några fläckar är dock öppnare och här finns en artrik hävdgynnad flora medförekomst av exempelvis stagg, slåttergubbe, svinrot, brudbröd och jungfrulin. Några av ekarna är äldre än de övriga och på dessa kan man hitta en rik lavflora. Här finns bland annat de krävande arterna hjälmbrosklav, gulpudrad spiklav och gul dropplav.

Figur 1. Vidkronig ek på norra sidan om vägen. På bilden syns även ett uppslag av yngre gran.

Söder om gården ligger en blandlövhage och en öppen hagmark som hyser en tämligen rik flora. I blandlövhagen växer ek, björk, lönn och tall. Hagen är till stor del torr och här och var sticker hållmarker upp. Rödvenhed är det vanligaste växtsamhället. Nära gården växer några mindre tuvor av backsippa och i den allra sydligaste delen av biotopskyddsområdet växer backsippa, solvända, bockrot, brudbröd och den i Östergötland mycket sällsynta spindelörten.

I öster finns en öppen hagmark i anslutning till en mindre damm. Hagen är bitvis stenig och ganska flack. Här och var växer örnbräken. Det finns ett mindre inslag av hävdgynnade arter så som stagg och ängsvädd. Men troligen har hagen påverkats svagt av kvävegödsling för artrikedomen borde vara större. Mångfalden av kärlväxter förväntas dock öka på sikt.

2025-12-03

Hela området betas i nuläget av nöt.

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter inom biotopskyddsområdet.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
bredbrämad bastardsvärmare	<i>Zygaena lonicerae</i>	NT
mindre bastardsvärmare	<i>Zygaena viciae</i>	NT
blåsuga	<i>Ajuga pyramidalis</i>	I
bockrot	<i>Pimpinella saxifraga</i>	I
brudbröd	<i>Filipendula vulgaris</i>	I
Gökblomster		I
jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	I
kattfot	<i>Antennaria dioica</i>	I
klasefibbla	<i>Crepis praemorsa</i>	NT
knägräs	<i>Danthonia decumbens</i>	I
nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	I, F
prästkra	<i>Leucanthemum vulgare</i>	I
slättergubbe	<i>Arnica montana</i>	VU
smörbollar	<i>Trollius europaeus</i>	I
spindelört	<i>Thesium alpinum</i>	NT
stagg	<i>Nardus stricta</i>	I
svinrot	<i>Scorzonera humilis</i>	NT
vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i>	VU
ängsbräsa	<i>Cardamine pratensis</i>	I
ängsvädd	<i>Succisa pratensis</i>	I
brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S
gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	NT
gulpudrad spiklav	<i>Calicium adpersum</i>	S
hjälmbrösklav	<i>Ramalina baltica</i>	NT
flagellkvastmossa	<i>Dicranum flagellare</i>	S
fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	S
blodvaxskivling	<i>Hygrocybe coccinea</i>	I
gul vaxskivling	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	I

KATEGORI	FÖRKLARING
S	Signalart på träd
I	Indikatorart för hävdade marker
F	Fridlyst
NT	Rödlistad som nära hotad
VU	Rödlistad som sårbar

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Biotopskyddsområdet består av hävdade till stor del trädklädda betesmarker med ett stort inslag av vidkroniga ädellövträd och enstaka tätare trädgångar. Markfloran karaktäriseras av hävdkontinuitet i ogödslade naturbetesmarker. Buskvegetation

2025-12-03

förekommer i form av spridda välutvecklade blommande och bärande buskar. De trädklädda betesmarkerna har en varierad trädslagsblandning som domineras av ek. De hävdgynnade arterna ska ges möjlighet att blomma och sprida frön. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av hävdade miljöer och lövträd ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Utpekade livsmiljöer enligt Natura 2000 (naturtypen trädklädd betesmark 9070, fuktäng 6410 och silikatgräsmarker 8110) ska uppnå eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus.

Generella skötselåtgärder

- Årligt bete, eller bete kombinerat med slåtter. Fållindelning kan göras för att få till ett olikartat betestryck som gynna blomning och fröspridning.
- Frihuggning kring grova ädellövträd vid behov så att inte träd utan naturvärden växer upp i kronan eller skuggar annars solbelysta trädstammar.
- Röjning och huggning av igenväxningsvegetation (bland annat av gran, björk och en) samt betesputsning för att främja hävdgynnad flora och betesdriften. Cirka vart tionde vuxen björk kan fällas och tas ut. En bedömning görs vilka enar som bör tas bort för att gynna ädellövträd och flora. På marker med höga floravärden och gamla ädellövträd tas all gran ut.
- Veteranisering och högstubbeskapande kan göras på rakstammiga ekar och andra lövträd som idag inte har några höga naturvärden. Även klen stående död ved kan skapas av alla sorters lövträd.
- Gammal död ved lämnas i området. Träd som faller av sig själva kan i huvudsak lämnas om det inte försvårar bete, har en negativ inverkan på den värdefulla floran eller riskerar att förstöra kulturlämningar. Veden kan även samlas i högar. Död ved får aldrig kvarligga på eller direkt intill röjningsrösen och terrasskanter. Det är även positivt om en del av de träd som tas ner genom skötseln av området lämnas som död ved, men särskilt gran är lämpligt att ta ut.

2025-12-03

- Där det är möjligt är det positivt att skapa brynmiljöer med ett heterogent busk- och trädskikt. Gynna blommande buskar och träd generellt.
- I flera delar av området har örnbräken brett ut sig. För att stävja detta kan röjning eller knäckning göras.
- Röjningsrösen sköts så att de inte växer igen. Om det finns grövre träd som redan växer i rösena kan hamling eller högstubbeskapande vara alternativ för att skydda rösena från skada. Dessa åtgärder ska dock inte göras om trädet i fråga har mycket höga naturvärden.
- Skötsel av ledningsgatan genomförs av ledningsägaren. Inom biotopskyddet kan det för ledningens funktion finnas behov av mindre åtgärder så som röjning och trädskningsåtgärder (exempelvis grenkapning och nedtagning av riskträd). De åtgärder som behövs för löpande skötsel kan normalt göras utan dispensprövning men efter avstämning med områdes förvaltare. Markskador ska undvikas. Om naturvårdsförvaltningen utför arbete i eller i nära anslutning till ledningsgatan önskar E.ON att förvaltaren tar kontakt med deras kundsupport innan åtgärden genomförs.
- Hydrologisk restaurering kan göras av påverkade marker om det bedöms lämpligt.
- För att få mer kunskap kring områdets värde för fåglar kan en fågelinventering göras.

Specifikt utpekade skötselområden:

Skötselområde 1

I områden med tätare trädskikt kan en mindre utglesning bland de raktstammiga ekarna göras för att gynna vidkroniga ekar och kärlväxtfloran. Det är dock viktigt att välja träd så att det blir adekvat effekt av nedtagningen och att träd inte tas ner i onödan. Spara även en förryngring av ek så att det hela tiden finns efterträdare. Tillse dock att förryngring inte tillåts etableras på eller direkt intill röjningsrösen och terrasskanter.

Skötselområde 2

Nära gården finns ett parti med aspar. I stort sett alla asparna har ett eller flera bohål och är mycket värdefulla för fågellivet. Inga åtgärder förutom bete eller annan hävd görs i detta område.

Skötselområde 3

Ungefär 90 % av björken huggs och tas ut för att främja floran.

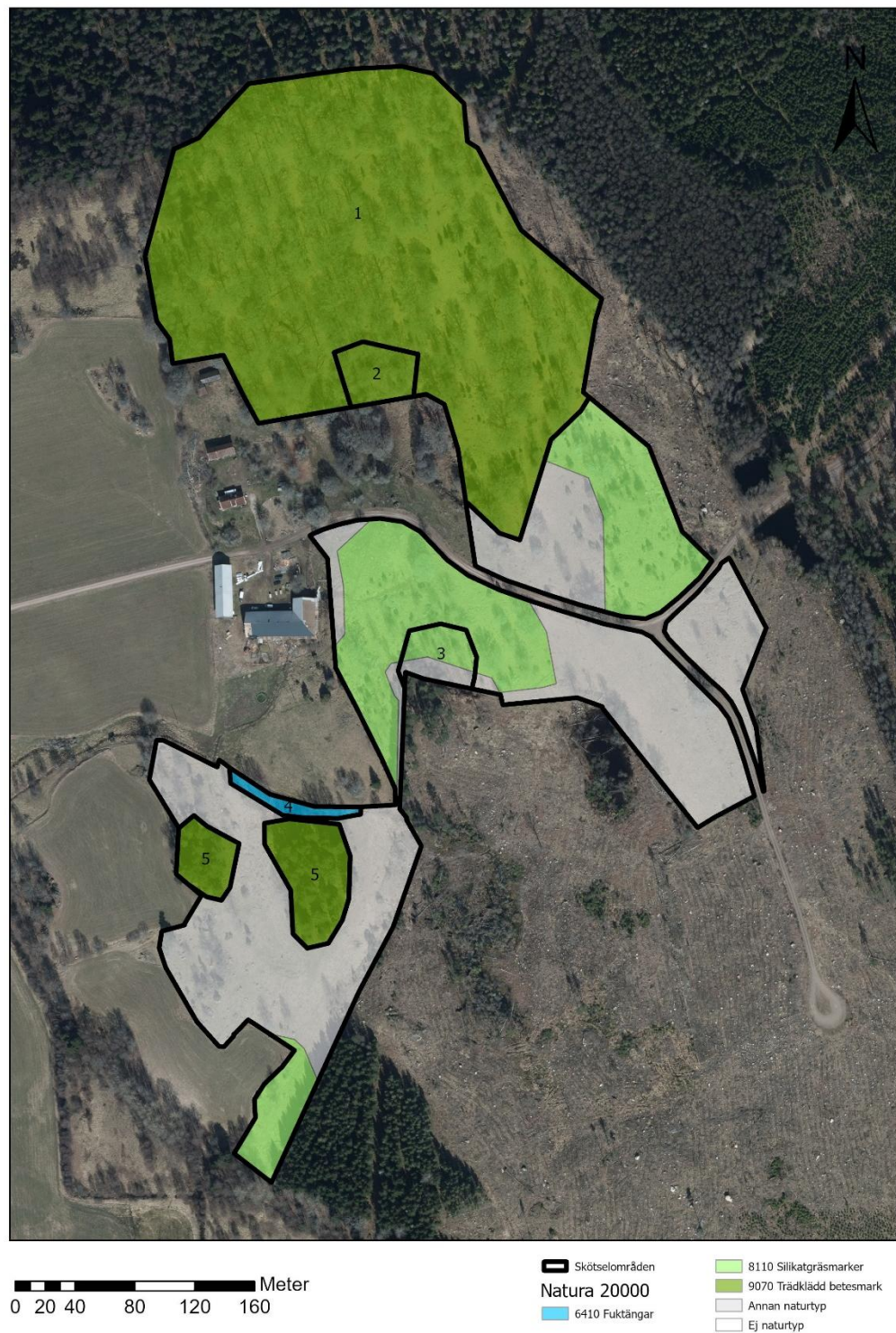
Skötselområde 4

En utglesning av björk kan göras i det blöta området.

Skötselområde 5

Området lämnas i huvudsak utan åtgärd, men mindre plockhuggningar eller högstubbeskapande kan göras om det skulle gynna markfloran.

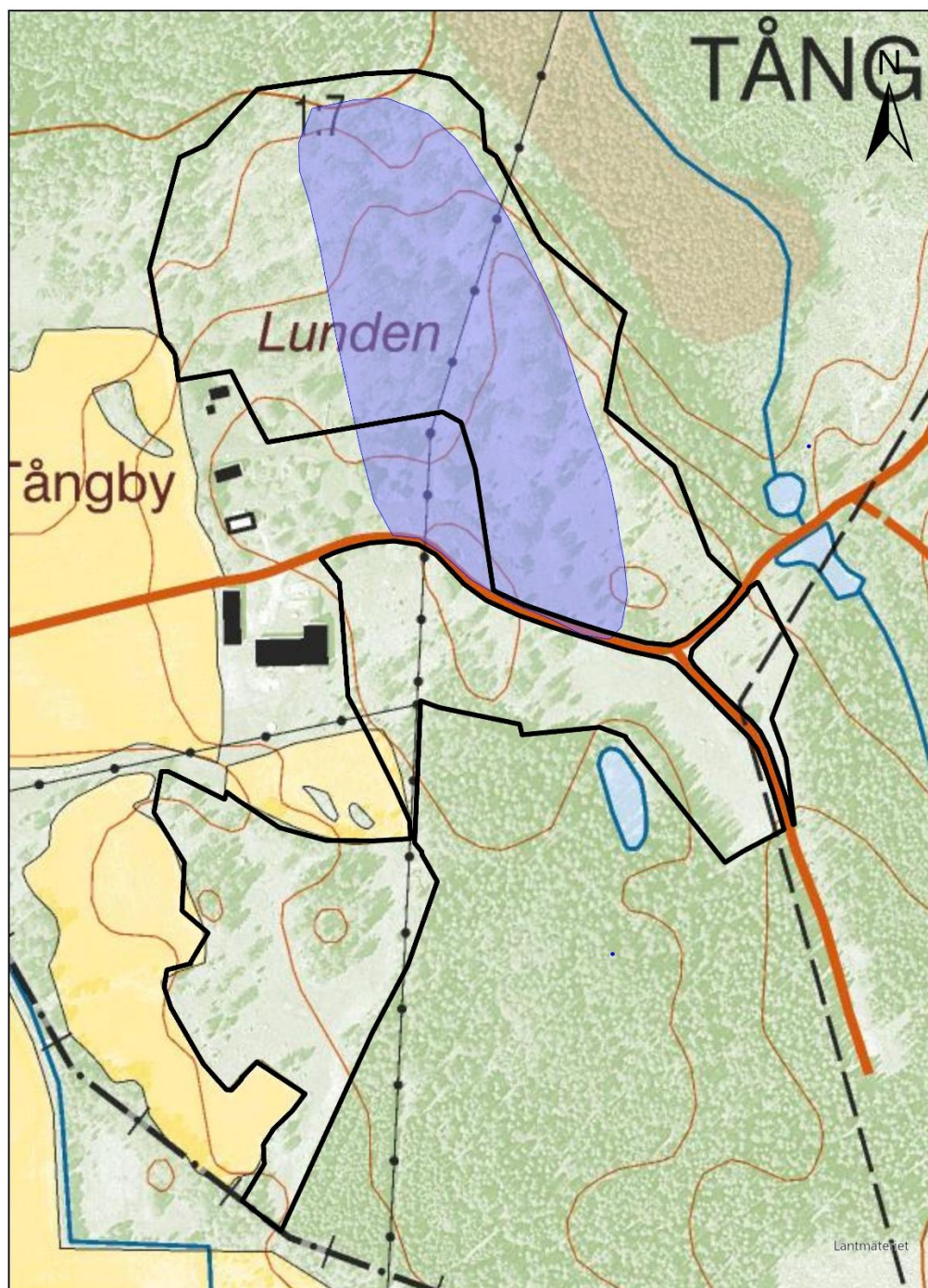

Karta 2. Områdets utpekade skötselområden samt naturtyper enligt Natura 2000.

Bilaga 5, Kulturlämningar

Karta 3. En möjlig fornlämning är registrerad inom biotopskyddet. Denna utgörs av ett röjningsröseområde (L2012:1330), markerat med lila yta i kartan.

Bilaga 6, Häradsekonomisk karta

Karta 4. På den häradsekonomiska kartan från åren 1868-77 kan det utläsas att gröna områden är slåtterängar, gula är åkrar och vita är utmark. Ringar är marker dominerade av lövträd och stjärnor är dominerade av barrträd. Observera att kartan är förskjuten åt nordväst i förhållande till inritningen av biotopskyddet.